

Läkaren Anders Samuelsson får ett bättre underlag för läkemedelsbeslut när personal, som vårdbiträdet Louise Ersbring, är med, menar äldreapotekare Michael Borg (i mitten).

FOTO: MARTINA THALWITZER

Inga onödiga piller i Halland

Halland satsar hårt för att äldre ska få bästa möjliga läkemedelsbehandling. Centralt är att vårdpersonal är delaktig och får utbildning.

■ Sven går förbi i korridoren. "Vad pigg han är. Förut satt han bara ensam på rummet och gjorde ingenting. Nu kommer han till och med ut och äter med de andra", säger personalen på äldreboendet Soldalen i Halmstad. Sven blev mycket bättre när hans bromsmedicin mot demens sattes ut.

"Bromsmedicin", förresten. Det är helt fel begrepp! utbrister Michael Borg, äldreapotecare i landstinget Halland. Medlet bromsar inte sjukdomen, det lindrar bara symtomen.

Han är starkt engagerad i läkemedelsfrågor och har jobbat fram Hallands modell för läkemedelsgenomgångar för äldre.

Sedan 2004 drivs det som projekt på uppdrag av läkemedelskommit-

tén. Landsting och kommuner samverkar och en nyckel är att vårdbiträden och undersköterskor involveras i läkemedelsgenomgångarna. Tillsammans med sjuksköterskor får de en grundutbildning om läkemedel och äldre av äldreapotecaren.

- Det är viktigt att veta om symtom beror på sjukdom eller på läkemedel, det är lätt att feltolka, säger Michael Borg.

Det är vanligt att äldre tar många läkemedel, men målet här är inte i första hand att minska antalet mediciner eller spara pengar.

- Nej, det är att de äldre i Halland ska få ökad livskvalitet.

Michael Borg varnar för en fixering vid antalet mediciner, det viktiga är en optimal behandling och det kan även betyda fler läkemedel.

Vanligtvis är det endast läkare, sjuksköterska och apotecare som går igenom läkemedelslistor. Men risken är att man snyggar till listorna för stunden, menar Michael Borg. Om undersköterskor och vårdbiträden är med får man en mer långsiktig effekt

och en bredare bild av hur de äldre mår av läkemedlen.

- Vi ser sådant som inte läkarna ser, säger vårdbiträdet Christine Bertilsson på Soldalen.

Å andra sidan kan undersköterskorna utöva tryck på doktorer att förskriva mediciner för att lugna äldre som är stökiga.

- De är en stark grupp, säger Michael Borg som själv har en bakgrund som undersköterska och fortfarande rycker in på äldreboenden under jullov, påsk och sommartid.

Den här dagen är han på äldreboendet Soldalen för att gå igenom läkemedelslistorna på Treklövern, en av de tre avdelningarna. Det handlar om att utvärdera den förra läkeme-

delsronden, men oturligt nog är sex ordinarie sjuka så genomgången hal- tar något.

Var och en av de boendes läkemedelsbehandling granskas. En kvinna har trappat ner medicin mot depression. Har hon försämrats? Nej. En annan är utan sömnmedel. Får hon säröbomber? undrar Michael Borg. Sedan frågar han om en annan boende äter pajalagröt.

Säröbomber? Pajalagröt?

En viktig del i arbetet är att hitta icke-farmakologiska metoder. Säröbomber är kaloririka drycker som äldre får i stället för sömnmedel. Man sover bättre när man är mätt. Dryckerna har utarbetats av äldreomsorgspersonalen i Särö i Kungsbacka. Pajalagröt, rik på fibrer och katrinplommon, är alternativ till laxermedel.

Andra metoder är att skapa lugn vid måltider, kramdockor till dementa, täcken med bollar som ger en trygghet känsla.

Distriktsläkaren Anders Samuelsson från vårdcentralen Amadeuskliniken tycker den här modellen för läkemedelsgenomgångar är bra. Han får ett bredare underlag för sina beslut om läkemedelsbehandling. Genomgångarna är ganska tidskrävande, men det är väl använd tid, menar han.

Michael Borg betonar att Hallands satsning inte blivit av om inte staten skjutit till stimulansmedel, en dryg miljard per år till landsting och kommuner. Pengarna innebär också att Halland utökade med fem apotecare. Senast 2010 ska alla äldre, både de som bor hemma och de på särskilda boenden, ha fått bästa möjliga läkemedelsanvändning.

Bodil Lidström är nationellt ansvarig för läkemedelsgenomgångar hos Apoteket AB. Hon berättar att ett slags teammodell var vanlig i mitten av 1990-talet och fortfarande används här och där. Men flera har lämnat den för mindre omfattande modeller, bland annat genom telefonmöten eller att bara kontaktpersoner involveras.

Det som Halland varit bäst på är samarbetet mellan kommuner och landsting, tycker hon. Dessutom att utbildning och läkemedelsgenomgångar är integrerade.

Hans Perkiö 08-452 73 32
hp@dagenssamhalle.se

PAJALAGRÖT

4-6 portioner

- ▶ 0,5 dl linfrö
- ▶ 0,5 dl russin
- ▶ 0,5 dl katrinplommon
- ▶ 0,5 dl torkade aprikoser
- ▶ 0,5 tsk salt
- ▶ 7 dl vatten
- ▶ 1 dl havrekli

▶ 2 dl fiberhavregryn

Lägg allt utom kli och havregryn i blöt i vattnet över natten. Tillsätt kli och gryn. Koka i 3-5 minuter under konstant omrörning.

SÄRÖBOMB

1 portion

- ▶ 1 äggula
- ▶ 0,5 dl grädde
- ▶ 0,5 dl fil/yoghurt
- ▶ 3-4 msk koncentrerad juice/frysta bär
- ▶ socker/florsocker